

ganski razvija iz latiniteta iz rimskih vremena pod utjecajem bizantskog i slavenskog jezičnog sloja» (50). Kasnije su činovnici donijeli krajem XIII. st. i drukčiji latinski jezik. Podvlače da je dosta truda »iziskivalo traženje odgovarajućih hrvatskih izraza s raznih terminoloških područja kao što su brodarstvo... gradogradnja... sudstvo... novčarstvo... ribolovstvo... Za mnoge stručno tehničke izraze s tih područja nema odgovarajućih riječi u hrvatskom književnom jeziku, pa smo morali upotrijebiti riječi iz mjesnog narječja» (51). Prijevod je ne samo po smislu točno

»uhvaćen«, nego je jezično-stilski dotjeran. Prevodioci su uspjeli naći odgovarajuće hrvatske izraze za pravne pojmove iz davnih vremena tako da ih suvremeni čovjek može adekvatno razumjeti i shvatiti. Mnoga će njihova jezična rješenja, zacijelo, ući u prevodilački leksik našeg srednjovjekovnog latiniteta.

Dobro je da se Statuti prevode, jer široki slojevi preko njih pronađu u prošlost, svoje korijene.

Josip Lučić

Josip Lučić, IZ PROŠLOSTI DUBROVAČKOG KRAJA U DOBA REPUBLIKE, Biblioteka »d« časopisa Dubrovnik, knj. 14, Dubrovnik 1990.

Zbirka radova prof. dr. Josipa Lučića pod zajedničkim naslovom »Iz prošlosti dubrovačkog kraja u doba Republike« sadrži 14 radova od kojih je 13 već tiskano u raznim edicijama, dok se rad »Pučki zborovi na Šipanu« objavljuje prvi put. Radovi se odnose na lokalnu povijest s težištem na unutrašnjoj organizaciji uprave, gospodarskim, vjerskim i političkim prilikama u predubrovačkom razdoblju i kasnije u sklopu Dubrovačke Republike.

Temeljen na izvorima iz dubrovačkog Historijskog arhiva, s mnogo dosad nepoznatih podataka, osobito iz unutrašnjeg života Republike, bogati toponomastičkom i onomastičkom gradom, spomenuti radovi značajan su doprinos sagledavanju dubrovačke prošlosti, ne samo lokalno u pojedinim regijama, već i u širem kontekstu balkanskih zbivanja.

Historijska topografija dubrovačke Astoreje

Autor donosi toponimiju najstarijeg dubrovačkog izvangradskog teritorija s godinom prvog pronađenog spomena u historijskim izvorima te s etimološkim i semantičkim tumačenjima nazivlja. Bilježi i niz sakralnih objekata iz 13. i 14. stoljeća.

Prošlost elafitskog otoka Šipana (do 1300. godine)

Pored povijesti Šipana prije dolaska Dubrovčana daju se toponomastička objašnjenja i navode najstariji šipanski kulturni objekti. Analiziraju se zemljovlasnički od-

nosi na Šipanu u 13. stoljeću s naznakom vlasteoskih rodova i pučana koji su posjedovali zemlju, zatim privredne grane, te državna uprava. Na kraju se donosi etnička struktura Šipana u 13. stoljeću uz poimenički popis njegovih žitelja. Autor zaključuje da je u posljednjoj četvrtini 13. stoljeća simbioza Slavena i Romana već pri kraju i da je hrvatski etnički element u potpunosti predvladao uz neznatan broj preostalih Romana.

Pučki zborovi na Šipanu

Autor izlaže odredbe koje su se čitale na pučkim zborovima te donosi pregled dusticijera i stimatura (procjenielja) za Sudurađ i Luku Šipanjsku u 17, 18. i početkom 19. stoljeća.

Lopud i Koločep u XIII stoljeću

Obrađuju se zemljovlasnički odnosi na Lopudu i Koločepu u 13. stoljeću s popisom vlasnika zemlje. Opisuju se gospodarske prilike, naznačuju sakralni objekti te stanovnici tih dvaju otoka koji su spomenuti u povijesnim vrelima iz 13. stoljeća.

Pučki zborovi na Lopudu i Koločepu od 17. do 19. stoljeća

Uz organizaciju uprave u vrijeme Dubrovačke Republike autor navodi odredbe koje su se čitale na pučkim zborovima u 17. i 18. stoljeću. Donosi popis šipanjskih ribarskih posta te blagdana.

Pučki zborovi na Mljetu

Analizira se lokalna uprava na Mljetu te navode najstariji sačuvani kapituli iz 16. stoljeća koji su se čitali na pučkim zborovima. Posebno se ističu odredbe o obavezama Mljećana za opskrbu drvom peći za pravljenje kupa koje je dubrovačka vlada držala u Kuparima u Župi Dubrovačkoj.

Pelješac od dolaska Slavena do potpadanja pod vlast Dubrovačke Republike

Rad je dosad najsveobuhvatnija povijest Stonskoga rata u preddubrovačkom razdoblju. Pored političkih događaja koji su utjecali na njegovu sudbinu, analiziraju se i društveno uređenje, gospodarske i vjerske prilike, crkvena organizacija, naselja te veze s Dubrovnikom. Na kraju je priložen popis peljeških imena i prezimena koja su zabilježena u notarskim knjigama od 1278. do 1301. godine.

O srednjovjekovnoj prošlosti otoka Lastova

Osim općeg pregleda dosadašnje historiografije o Lastovu, obrađuje se povijest tog otoka od 7. stoljeća do dolaska pod dubrovačku komunu, a zatim i u sklopu dubrovačke komune. Rad sadrži organizaciju državne uprave, veze otoka s Dubrovnikom te osoba imena Lastovaca u 13. i početkom 14. stoljeća.

Prošlost otoka Lokruma

Dokumentirana povijest Lokruma počinje 1023. godinom kada su dubrovački nadbiskup Vital i načelnik Lampredije s gradskim plemstvom darovali svećeniku Lavu i Benediktincu Petru otok Lokrum da na njemu sagrade samostan. Autor prati povijest tog otoka sve do današnjih dana.

Kroz konavosku prošlost

Rad predstavlja sintetiziran prikaz konavoske povijesti od predilirskog i ilirskog doba, romanske uprave, pa do dolaska Slavena i života u sastavu Dubrovačke Republike. Posebno se opisuje organizacija vlasti i uprave u Konavlima te konavoska buna 1799–1800. i kraj Dubrovačke Republike.

Uprava u Dubrovačkom (Slanskom) primorju u doba Republike

Pored organizacije uprave, djelovanja primorskog kneza sa sjedištem u Slanome, iznose se i odredbe koje su se čitale na pučkim zborovima u 17. i 18. stoljeću. U radu se donose i podaci o broju kuća u Dubrovačkom primorju 1743. godine, a u prilogu su i popisi kaznaca, teklića, dusticijera, gajštaka i stimatura 1613. i 1678. godine, te popis slanjskih knezova prema arhivskoj knjizi »Specchio« od 1440. do 1807. godine.

Prošlost Dubrovačkog primorja do dolaska pod Dubrovačku Republiku god. 1399.

Tekst sadrži kratak prikaz od prapovijesti do dolaska Slavena, popraćen s nekoliko rimskih natpisa s nadgrobnih ploča. Zatim se razlažu političke i vjerske prilike u Zahumlju i Primorju. Autor pretpostavlja da je u to doba središte Primorja bilo u Ošljemu gdje je stolovao župan. Na kraju se sumarno razlaže dubrovačka podjela zemlje u Primorju 1399. godine.

Iz prošlosti Župe Dubrovačke (do polovice XIV. stoljeća)

Kao i u prethodnim istovrsnim radovima o povijesti pojedinih dubrovačkih regija, autor donosi sumarni pregled glavnih događaja od prapovijesti pa do 7. stoljeća, od kada je Župa integralni dubrovački dio i njegova granica prema zaleđu. Autor nabraja i ilirske, romanske i hrvatske toponime u Župi.

Uprava u Župi Dubrovačkoj

Razlaže se uprava Župe od 1367. godine, a zatim posebno od 1576. do kraja Dubrovačke Republike. Na temelju knjige »Cancellaria di Breno« donose se odredbe koje su se čitale na pučkim zborovima. Rad sadrži pregled broja stanovnika u župi Mandaljeni 1808. godine, popis obitelji koje su 1776. plaćale travarinu, te popis župskih knezova od 1576. do 1808. godine.